

V dodatek predležečej razpravi bodi omenjeno, da načrt ne pozna takozvanih pomočnikov (Beistände) v pravdi. Pomočniki so vsi pravdosredniki, ki pri sodišču navzočni stranki v pravdi pomagajo, a brez pooblastila. Take pravdosrednike pozna nemški civ. postopnik in dopustni so tudi v sedanjem našem civ. postopku po dvorn. dekretu z dne 9. novembra 1811, št. 961. z. j. z., dasiravno se nikoder niso udomačili.

Kavčnik.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Niti proti dovolitvi, niti proti zavrnitvi zahtevka, da se nadomesté dopuščene priče po drugih pričah, ni v smislu § a 17. zakona z dne 16. majnika 1874, št. 69. drž. zak., pripusten poseben rekurz; pritožba proti taki odločbi združiti se ima po izišli rzsodbi v glavni stvari z apelacijo, naperjeno proti tej rzsodbi.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 126: pleniss. sklep z dne 3. julija 1894. I., št. 272.)

Z ozirom na principijelno važnost vprašanja, je-li proti odločbam, katere se tičejo substitucije umrlih ali na kateri drug način izgubljenih prič po drugih pričah, dovoljena posebna pritožba, naprosilo je c. kr. pravosodno ministerstvo c. kr. najvišje sodišče, naj predloži omenjeno vprašanje plenarnemu senatu v razsojo in poskrbi, da se izrečena rzsodba objavi po ukazniku pravosodnega ministerstva.

V smislu §-ov 16. in nasl. ces. patenta z dne 7. avgusta 1850, št. 325. drž. zak. sklenilo je najvišje sodišče v najpopolnejšem senatu, da se vpiše v knjigo judikatov zgoraj navedeni pravni stavek.

Pri tem vodili so najvišje sodišče naslednji razlogi:

Po zakonu z dne 16. majnika 1874. št. 69. drž. zak. odpravila se je apelacija proti medsodbam. Kakor se razvidi iz motivov dotičnega vladnega predloga, merodajno je bilo za to, da se je izreklo, da proti medsodbam ni pravnega leka, razmišljanje, da so izgubile medsodbe značaj in sežaj medsodbe v smislu občega prava,

da nimajo za razsojo glavne stvari predrešujočega vpliva, da so samo odredbe, s katerimi se vodi pravda v svrhu, da se popolni pravdno gradivo, da ni nikakoršne potrebe, da bi se proti dovolitvi in zavrnitvi dokazov dopustili posebni pravni leki, da je nasprotno na jedni strani, ako se obdrže posebni pravni leki, nevarnost, da bi dopustitev dokaza za končno razsodbo imela večji vpliv, kakor namerava zakon, na drugi strani pa bi imelo to nasledek, da bi še dalje trajala zadrževanja, katera se morajo odpraviti na korist pravosodja.

Isto razmišljevati se pa mora pri vprašanji, je-li pripusten rekurz proti odloku, s katerim se dovoli ali zavrne substitucija dokazovalcu po smrti ali na drug način izgubljene priče po drugih pričah.

Pripustnost substitucije dopuščenih prič po drugih pričah določena je po določilih §-a 221. gal. sod. reda (§ 220. tir. s. r., § 211. ital. s. r.), katera veljajo po dv. dekretu z dne 13. februarja 1845, št. 868. z. j. z. tudi v ozemlju, za katero velja obči sodni red, in po dv. dekretu z dne 18. septembra 1844, št. 830. z. j. z. Odločba o taki prošnji, najsi dovoli, ali zavrne, smatrati je samo kot dopolnilo prej izišle medsodbe, oziroma kot dodatek ali dostavek k medsodbi in ni razloga, da bi se s tem dopolnilom, oziroma s tem dodatkom ali dostavkom drugače ravnalo, kakor z medsodbo samo. Ako proti medsodbi ni pravnega leka, dosledno tudi proti njenemu dopolnilu, oziroma njenemu dodatku ali dostavku ne more biti pravnega leka.

Kakor je pri medsodbah strankam dopuščeno, da združijo svoje pritožbe proti medsodbi, ko je izišla razsodba v glavni stvari, z apelacijo naperjeno proti tej razsodbi in dokaze, kateri se po medsodbi niso dopustili, ako so dani zakoniti pogoji, varujejo si po sprejemu dokazov v večni spomin, ne more biti dvoma, da imajo iste pravice stranke tudi, ako gre za dopolnilo, oziroma za dodatek ali dostavek medsodbi. Škoda s tem, da se ne dopusti poseben pravni lek proti odločbam, s katerimi so se dovolile ali zavrnile substitucije prič, strankam nikakor ne more nastati — dokazniku ne, ker bi se moralo, ako bi se v drugi stopinji njegovo z apelacijo združeno pritožbo proti zavrnitvi njegove prošnje za substitucijo prič smatralo utemeljeno, pozneje ukreniti, da se dožene po njem ponujeni dokaz s pričami — dokaznemu nasprotniku ne, ker bi se, ako bi se smatrala njegova z apelacijo združena pritožba

proti dovolitvi sprejema dokazov v drugi stopinji utemeljena, na dokaze same pri razsojevanji v drugi stopinji ne bi in tudi ne bi moglo ozirati.

Iz tega, da se v §-u 17. zakona z dne 16. majnika 1874, št. 69. drž. zak. odlokov, s katerimi so se prošnje za substitucijo prič dovolile ali zavrnila, posebno ne omenja, ne more se izvajati resen razlog proti temu, da proti tem odlokom ni pravnega leka, ker je to le potreben posledek v prvem odstavku izrečenega načela, da proti medsodbam ni pravnega leka.

b) Pri postopanju radi motenja posesti razsoja sodnik po svoji izprevidnosti, koliko se verjame pričam.¹⁾

Na posestvu tožnikovem posekal je toženec nekaj smrek. Zadnjo dejansko posest dokazalo se je večji del le po pričah, ki so bile v sorodu s tožnikom. Mestno del. okrajno sodišče v Ljubljani ugodilo je tožbi povsem z odlokom z dne 17. aprila 1894. št. 8838.

Razlogi so leti:

Toženčevo trditev, da je posekal smreke uže pred osmimi leti na prepirnem svetu, potrdila je jedino le toženčeva žena in torej zavržna priča Marija P., kajti druga zavržna priča Jože P. slišal je to le praviti iz ust toženca in njegove imenovane žene. Ta trditev se torej po §-ih 141. *lit. b)* in *a)* in 137. o. s. r. ne more smatrati dokazano. V obče pa tudi izgubi v tej posestni pravdi veljavo, če se ozira na pozneje navedene, najnovejšega časa se tikajoče tožnikove dokaze. Jednako tudi okolščina, da je toženec letos spomladi, ko je bil uže jedno zadevnih treh smrek posekal, proti tožnikovima hčerama Frančiški in Urši St. sam omenil, da naj pograbit listje po prepirnih tleh ter tako baje privolil v grabljenje listja, ne more imeti pomena, kajti poleg navedenih prič izjavi tudi dotična toženčeva zavržna priča Jože P. sam, da Frančiška in Urša St. toženca nista prosili dovoljenja. Konečno pa ne more izpovedba zavržnega Jožeta P., da je s toženčevim sinom oklestil dotične 3 smreke nekaj prej, nego jih je sin posekal, tudi če bi bilo to dokazano, biti merodajna, ker toženec s tem dejanjem

¹⁾ Prim. odločbi z dne 12. decembra 1877, št. 13503 in z dne 22. junija 1887, št. 6901. G. U. št. 6701, oz. 11647.

še ne bi bil pridobil v smislu §-a 2. cesarske naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. zadnje dejanske posesti prepirnih tal. Nasproti temu dognalo se je pa po izpovedbah nekaterih drugih prič, da je posedoval in užival tožnik do zadnjega časa prepirni gozd tako, da je tam in sosebno tudi na mestu, kjer so stale dotične smreke, vedno grabil listje itd.; njegovi predniki v posesti uživali so ta svet, kakor se sploh uživajo take stvari. Zadnja dejanska posest tožnika je torej dognana. Motil jo je toženec s tem, da je 3 smreke posekal. Tožbi je bilo torej povsem ugoditi.

Višje sodišče Graško pa je ugodilo rekurzu toženčevemu ter z odločbo z dne 30. majnika 1894, št. 5277 razveljavilo končni odlok I. sodnika.

Razlogi.

Pogoj sodnega zaščita v posesti je pred vsem dokaz, da je tožnik, ki zahteva sodniško pomoč, v istini v zadnji dejanski posesti dotične stvari, po kateri je baje nasprotnik posegel. V tem slučaju je toženec oporekal tožnikovo zadnjo dejansko posest. Le-ta pa potrebnega dokaza ni dognal, kajti samo žena njegova in dve hčeri potrdile so navedbe tožnika. Te priče pa so zavržne, so se po tožencu zavrstile, ter po vsem tem ne zadostujejo za dokaz. Izpovedbe drugih zaslišanih prič pa, ki niso sumne, nimajo za to zadevo nobenega pomena, ker govore le o posestnih dejanjih, ki jih je učinil na prepirnem svetu zamrli tožnikov prednik pred 25 leti. — Le-ta pa je uže 15 let mrtev. — Radi tega ne more biti govora o zadnji dejanski posesti tožnikovi gledé prepirnega sveta — ter se je morala tožba zavrniti.

Najvišje sodišče pa je z odločbo z dne 1. avgusta 1894, št. 9199 ugodivši revizijskemu rekurzu tožnikovemu, ponovilo prvosodni končni odlok. Pri tem se je sklicevalo posebno na to, da je toženec priznal, da je tožnik še letos grabil listje na prepirnem mestu, da toženec ni dokazal, da bi tožnik izgubil posesti, ter da se mora rebus sic stantibus ozir jemati na navedbe sicer zavržnih prič, ki so potrdile nadaljevanje posesti po tožniku. —

Dr. S.

c) **K §-oma 24. in 25. zak. z dne 16. majnika 1874, št. 69.**
drž. zak.

Okrajno sodišče na Brdu je z rzsodbo z dne 30. oktobra 1893, št. 4855 rzsodilo, da morajo toženci nerazdelno povrniti tožniku stroške, ki jih je imel vsled po tožencih s hudobnim namenom povzročeni smrti njegovega sina Janeza ob priliki bolezni, smrti in pogreba, in sicer:

1.) za krsto sicer ne zneska 27 gld., pač pa	12 gld.
2.) za voščene sveče znesek	5 „
3.) za postrežbo ne zneska 11 gld., pač pa	7 „
4.) za prenos mrliča in kosilo nosačem ne zneska 25 gld., pač pa	15 „
5.) za prevažanje mrliča čez brod	2 „
6.) za pogrebščino župniku	31 „
7.) za venec ne zneska 23 gld., pač pa	10 „
8.) za nagrobni spomenik	10 „
skupaj torej	92 gld.

in sicer nepogojno;

9.) za zvonjenje ne 22 gld., pač pa	12 gld.
10.) za obed sorodnikom na dan pogreba (sedmino)	20 „
a to (toč. 9. in 10.) le proti glavni prisegi zavrneni tožniku.	

Daljna tožbena zahteva gledé zneska za sv. maše	8 „
in zneska (glej zgoraj)	52 „
skupaj	60 gld.

se zavrne nepogojno.

Ako tožnik stori ti dve prisegi, kakor tudi v slučaji, če stori le prisego ad 10, prisege ad 9 pa ne, morajo toženci povrniti $\frac{1}{3}$ na 94 gld. 29 kr. odmerjenih sodnih stroškov v znesku 31 gld. 43 kr. — Če pa tožnik priseg ne bi storil, ali pa le prisego ad 9, one ad 10 pa ne, pobotajo se sodni stroški.

Razlogi nimajo tu pomena. Le toliko bodi omenjeno, da so toženci zanikali aktivno legitimacijo tožnikovo, ter da so se zaslšli o raznih točkah izvedenci.

Vsled pritožbe tožnikove predrugačilo je višje deželno sodišče v Gradci z odločbo z dne 21. februvarija 1894. št. 865

izrek gledé stroškov ter izreklo, da morajo toženci tožniku, če zmaga z delnim zneskom 92 gld. 51 kr. ali pa 104 gld. 51 kr., plačati polovico sodnih stroškov, to je 47 gld. 74 kr., — če bi pa zmagal tožnik z zneskom 124 gld. 51 kr. ali pa 136 gld. 51 kr., mu morajo plačati $\frac{3}{4}$ stroškov, to je 70 gld. 71 kr., na vsak način pa $\frac{1}{3}$ apelacijskih stroškov v znesku 5 gld. 46 kr.

V razlogih se gledé stroškov navaja, da jih je prvi sodnik sicer pravilno odmeril, a da se je moral predrugačiti izrek gledé povrnitve stroškov, ker se delovita zavrnitev tožbene zahteve opira večjidel na izrek izvedencev o cenitvi, katerega pa tožnik na noben način ni mogel slutiti.

Revizijsko pritožbo je najvišje sodišče zavrnilo z odločbo dostavljeno po višjesodni naredbi z dne 2. majnika 1894. št. 4593 z ozirom na višjesodne razloge ter uvažujé, da toženci niso hoteli priznati tudi nepogojno prisojenega zneska, da so temveč zanimali tožbeno legitimacijo tožnikovo, da je bila tožba torej potrebna, ter stroški potrebni.

Dr. S.

d) Izvršilo na podlagi končnega odloka radi motenja posesti sme se le dovoliti tedaj, če zopetno dejanje propalega toženca ni drugačno od onega, katero se je v končnem odloku prepovedalo.

V pravni stvari Ane Z. proti Matiji H. zaradi motenja posesti je okrajno sodišče v K. po končnem odloku z dne 5. septembra 1893, št. 6776 spoznalo:

Toženec Matija H. dolžan je pripoznati, da je tožnica Ana H. v zadnji dejanski posesti vrta parc. 141/2 ad P., da jo je motil v tej posesti s tem, da je 14 dni pred tožbo polovico tega vrta pokosil, dolžan je, da tožnico v tej posesti nič več ne moti in ji povrne troške.

Ana Z. je sub pr. 10. februarija 1894, št. 1237 vložila izvršilno prošnjo zaradi zopetnega motenja dejanske posesti parc. št. 141/2 rekoč, da je toženec Matija H. začel čez ta vrt živino zganjati in da jo je s tem zopet motil v posesti.

Okrajno sodišče je po zaslišanji strank to izvršilno prošnjo z odlokom z dne 18. aprila 1894, št. 3394 odbilo, ker ni bilo

o gonji živine v končnem odloku z dne 5. septembra 1893, št. 6776 govora.

Na rekurz Ane Z. de pr. 26. aprila 1894, št. 3721 je višje sodišče z odločbo z dne 16. maja 1894, št. 4898 gledé na to, da je Matija H. sam priznal, da je čez vrt parc. 141/2 gonil živino in to dejanje vsekako učini motenje posesti Ane Z., kajti s končnim odlokom z dne 5. septembra 1893, št. 6776 varovala se je Ana Z. v izključni posesti prepirnega predmeta in Matiji H. ukazalo se je, da je ne sme več v tem motiti, gledé na to, da se Matija H. po navedenem končnem odloku ne sme več sklicevati na posestna dejanja, katera je izvrševal pred onim odlokom in zato tudi ni važno, da je Ana Z. v tem izvršenem postopku taka posestna dejanja Matije H., ki so se pred končnim odlokom vršila, priznala, odlok prvega sodnika prenaradilo in Matiji H. zaukazalo, da ne sme več goniti živine čez vrt parc. 141/2, inace bi se globa 20 gld. za vsak tak slučaj izrekla zapadeno.

Najvišje sodišče je pa z odločbo z dne 26. julija 1894, št. 7428 družega sodišča odločbo predrugačilo in prvega sodnika odlok z dne 18. aprila 1894, št. 3394 zopet uveljavilo. To odločbo utemeljuje najvišje sodišče s tem, da je tožnica v tožbi de pr. 28. junija 1893, št. 5039 predmetom motitve zaznamovala le košnjo polovice njenega vrta parc. 141/2 ad P. po tožencu, nikakor pa ne gonjo živine ali vožnjo po vrtu, akoravno tožnica dne 16. aprila 1894. leta priznava, da je toženec uže leta 1892. svojo živino čez prepirni svet gonil in čezenj vozil in dalje da v postopku radi motenja posesti ni bilo govorjenja o pravici, goniti živino in voziti, in zato je končni odlok z dne 5. septembra 1893, št. 6776 toženca motenja posesti le v tem spoznal krivim, da je skoro polovico vrta pokosil in iz tega vzroka se prepoved daljnega motenja sme nanašati le na seganje v tožničino stvarno posest s pokošnjo teh tal.

A. Gregorin.

e) **Donatio inter vivos ali mortis causa. — Negotiorum gestio.**

Okrajno sodišče v Škofji Loki je z razsodbo z dne 20. septembra 1893. št. 4707 razsodilo:

I.

Sotoženki C in D pripoznati morata, da so hranilnične knjižice št. 129793, 161187 in 164486, glaseče se na 300 gld., 150 gld. in 250 gld. — katere je izročil dne 13. novembra 1891. l. umrli J. K. kake tri mesece pred svojo smrtjo župniku B v hranitev — del zapuščine rajncega J. K.; — toženki morata torej privoliti, da se te knjižice s pr. izroče iz sodnega depozita tožniku A cum expensis.

II.

Odbije se pa zahteva, da mora tudi B pripoznati, da so se mu izročile omenjene knjižice v hrambo, ter da so se za časa smrti še nahajale v njegovi hrambi, da spadajo v J. K.-jevo zapuščino in da mora tudi B privoliti v zgoraj navedeno izročitev teh knjižic.

Razlogi:

J. K., oče tožnika in sotoženk C in D, umrl je dne 13. novembra 1891. l. Tri mesece pred svojo smrtjo izročil je pa v razsodbi omenjene hranilnične knjižice župniku B v hranitev (bodisi zase, ali za ženo ali za hčeri). Knjižice pa, oziroma njih vrednost z obrestmi 800 gld., uvrstile so se v zapuščinsko razpravo. Glavni dedič A plačal je tudi od te svote pristojbine. Vender pa nista hotela zastopnika nedol. C in D pri zapuščinski razpravi pripoznati, da spadajo knjižice v istini v zapuščino, češ da jih je zapustnik še za živa podaril svojim hčerama C in D. — Radi tega hoče sedaj A — kateremu kot glavnemu dediču je zapuščinsko sodišče prisodilo v last vso zapuščinsko imovino s knjižicami vred — vindikovati omenjene hranilnične knjižice, oziroma doseči, da se mu izroče iz sodne hrambe, kamor so se izročile posredovanjem B-ja in sovaruha nedol. C in D in sicer na ime teh otrok. V tem sta obe stranki edini.

Tožnik A opira se na svojo po oporočni dedinski pravici pridobljeno lastninsko pravico. Vložil je pa tožbo tudi proti prejšnjemu detentorju knjižic kot prvotožencu. — Proti temu pa se tožbe ne more smatrati upravičene. — Kajti tožba ima očitni značaj lastninske tožbe, — naj tožnik stvar zasukava, kakor koli hoče, svojega pravega namena (dobiti v svojo oblast knjižice iz naslova lastninske pravice) vender ne more prikriti. Sodniku je torej presojevati tožbo kot lastninsko. Toženec A pa je izročil za-

devne knjižice uže pred tožbo drugim ter so le-te sedaj v sodni hrambi za nedol. C in D. Ker jih torej nima več v svoji oblasti, nedostaje tu prvi pogoj lastninske tožbe po smislu §-a 369. obč. drž. zak. Tožbo proti prvotožencu A bilo je torej povsem odbiti radi pomanjkanja pasivne legitimacije; — to pa tem bolj, ker ni treba A-jevega privoljenja za izročitev knjižic iz sodne shrambe, — ter ker se prvotoženec sploh ne lasti nikakoršnih pravic do njih. — Edino le odškodninska tožba po smislu §-a 965. obč. drž. zak. bi tu slučajno bila mogoča, ker je B izročil knjižice brez izročnikovega (J. K-jevega ali njegovega dediča) dovoljenja tretji osebi.

Kar se pa tiče tožbenega zahtevka, ki gre proti C in D, preudarjati je, da so se prevzele knjižice v uradno hrambo za nedoletne C in D, kateri imata torej prepirno stvar v svoji oblasti.

Preostaja le še dognati, je li tožnik dokazal, da je iztožena stvar njegova last. — V to sklicuje se na očetovo oporoko in zapuščinsko razpravo, vsled katere je on glavni dedič J. K-ja. — Če torej le ta za živa ni odstopil svoje lastninske pravice do hranilnih knjižic, je tudi dedič A po njem pridobil lastninsko pravico potom dednega nasledstva. — O tem pa, da so bile nekdaj zapustnikova last, so tožnik in toženki jedini. — Sotoženki poudarjata, da so se knjižice njima darovale po očetu »inter vivos« in da sta torej postali lastnici prepirne stvari. — Ta ugovor pa ne more obveljati. Tudi iz okolnosti, da je namreč po trditvi sotoženk izročil J. K. župniku B knjižice, rekoč: »To so knjižice moje žene. Izročite jih njej, če pride ponje. Shranite jih pa vender vsaj do moje smrti, ker se bojim, da jih sin A ne ukrade. Jaz pa želim, da jih razdeli žena med hčeri«, ni moči sklepati, da bi J. K. takoj takrat podaril inter vivos knjižice hčerama. — Toliko je jasno, da je J. K. menil daritev le za slučaj svoje smrti, — da ni mislil odreči se pravici preklicati daritev, — da torej ni hotel takoj prepustiti last knjižic svoji ženi s tem, da jih je župniku izročil, gotovo pa ne svojima hčerama; — ter da je premalo določno izrazil svoj namen darovati je. Vrh tega je pa J. K. izrazil se priči N. nasproti, da so knjižice pri župniku shranjene v ta namen, da jih dobita hčeri po njegovi smrti. Darilna pogodba inter vivos se torej ni nameravala. — K večjemu pa bi bila obdarovanka žena, nikoli pa hčeri zapustnikovi. Očividno se bi torej po darovalčevem namenu morala izpolniti daritev — bodisi za ženo, bodisi

za hčeri — še le po zapustnikovi smrti. Taka daritev pa velja — ker nima v §-u 956. obč. drž. zak. zahtevanih pogodbenih pogojev — le za volilo. Kot volilo pa tudi ni veljavna, ker je poslednja volja zapustnikova bila izrečena ustmeno le pred jedno pričo (§-i 956., 647. in 585. *ibid.*). Sotoženki C in D ne moreta dokazati, da bi pridobili last potom daritve bodisi »inter vivos« ali »mortis causa«. — Mora se torej pritrčiti tožniku, ki prišteva knjižice zapuščini. Izročitev pa se mu ne more zabraniti, ker je dokazal svojo lastninsko pravico.

Po odločbi višjega sodišča v Gradci z dne 7. marcija 1894. št. 12138 odbila se je tožnikova apelacija gledé prvotoženca B ter se potrdila v tem oziru razsodba I. stopinje. Odbil se je pa tudi tožbeni zahtev, da morata sotožniki C in D pripoznati, da je izročil zapustnik J. K. župniku B zadevne tri knjižice ter da so se le-te nahajale za časa smrti J. K-ja še v posesti župnika. Pač se je pa izreklo, da morata C in D pripoznati, da so te knjižice del J. K-jeve zapuščine, ter da morata privoliti v izročitev knjižic na roke A-ja — to pa le takrat, če ne doženo po tožniku naloženi glavni prisegi dokaza, da je izročil J. K. tri mesece pred svojo smrtjo župniku B hranilnične knjižice št. 129793, 161187 in 164486 z besedami »Te knjižice so last moje žene. Izročite jih njej, če pride po nje. Shranite jih pa vendar vsaj do moje smrti, ker se bojim, da jih sin A ne ukrade. Jaz pa želim, da jih razdeli žena med hčeri«; ter da je vrh tega rekel župniku, da ne sme knjižic dati nikomur razun zapustnikovi ženi.

Razlogi.

Tožnik, kateri trdi, da bi bil J. K. izročil hranilnične knjižice župniku B le v hranitev, utemeljuje svoj zahtev — ki ga stavi kot glavni dedič J. K-jev — pred vsem na to dozdevno hranilno pogodbo. Iz tega pa izvaja obvezanost župnika v vrnitev knjižic (§ 961. obč. drž. zak.).

Iz župnikove izjave z dne 10. marcija 1892. l. priložene v to svrho po tožniku (Fad I.) izhaja, da je J. K. naložil B-ju, izročiti knjižice J. K-jevi ženi, katera bo razdelila po dogovoru svoto mej hčerama.

Ker torej vsebina obvezanosti župnika ni bila edino le hranitev vložnih knjižic, tu ne more biti govora o hranilni, pač pa

morebiti o pooblastilni ali pa drugi pogodbi, katera bi se uprav najboljše skladala z namenom pogodnikov. Radi tega se je moral prvi del tožbe odbiti ne samo, kar se tiče prvotoženca, pač pa tudi gledé sotoženk. — Daljni tožbeni zahtevek, po katerem vindikuje tožnik knjižice kot svojo last, pa tudi ni upravičen — v kolikor se opira na svojstvo hranilne pogodbe.

Nasprotno je nedvomno dognano, da je bil zapustnik lastnik omenjenih treh knjižic za časa, ko jih je izročil župniku. Močnejše pravice naslov nasproti golemu posestniku je torej dokazan.

Sotoženki trdita, da je ponehala lastninska pravica J. K-ja do knjižice ter potem daritve inter vivos prešla na njegovi nedol. hčeri. To trditev pa morata dokazati. — V tem oziru sta navedli, da je izustil zapustnik izročujoč knjižice župniku navedene besede, ter izrečno ukazal, da se ne smejo knjižice dati nikomur drugemu nego soprog. Tem besedam pa ne more prisoditi se drugega pomena, nego daritve inter vivos v smislu §-ov 938. in 943. obč. drž. zak., ker je izročil J. K. župniku knjižice ter istodobno izustil besede. Župnik je bil torej po smislu §-a 1037. obč. drž. zak. negotiorum gestor, poslovodja brez naročila za zapustnikovo ženo in hčeri. — S tem se je daritev izpolnila. Župnik pa, kateri je posredoval kot quasi pooblaščenec obdarovank njima jasno in znamenito v prid, pridobil njima je lastninsko pravico ter pravico prostega razpolaganja z knjižicami. Temu ne nasprotuje, da je J. K. naprosil župnika, naj hrani knjižice vsaj do njegove smrti, ker je to utemeljeval s tem, da se boji, A jih bi še ukradel. Hotel jih je na vsak način skriti pred sinom. — Da je pa, kakor bodi, zapustnik imel namen darovati inter vivos, se tudi iz tega razvidi, da je tri mesece preje napravil pravilno oporoko, da je zadostno pokazal, da hoče sina izključiti vsaj od te svote, ter da ni ničesar o tem omenil, da se naj mu slučajno vrnejo knjižice. — Dokazeta torej sotoženki ta stvarni položaj, izgubi tožba tudi gledé lastninskega vprašanja pravnih temeljev. Torej se je moralo razsoditi na tožniku po sotoženkah ponujeno glavno prisego.

Najvišje sodišče je to razsodbo povsem potrdilo z odločbo z dne 6. junija 1894, št. 6621.

Razlogi:

Revizijska pritožba je izredna, v kolikor se tiče razsodila proti župniku B. — Pogojev po smislu dvor. dekr. z dne 15. februarja

1833, št. 2593. z. p. z. za predrugačbo razsodeb spodnjih sodišč ni. Rzsodba je stvarnemu položaju in zakonu prikladna.

A tudi del višjesodne rzsodbe, ki se tiče hedoletnih sotoženk, se je moral povsem potrditi, kajti, če se dokažejo okolnosti, o katerih dopušča višje sodišče dokaz, dognala se je daritev inter vivos. Hranilnične knjižice postale so s tem, da jih je izročil J. K. župniku B ter izjavil, naj jih da le-ta njegovi ženi — to pa ni ničesar družega nego daritvena ponudba dosedanjšega lastnika J. K. — ter da jih je župnik vsprejel — torej vsprejel ponudbo in ravnal ženi v prid, če tudi brez naročila — s tem dejanjem izročitve last zapustnikove žene; — daritvena pogodba pa se je s tem izpolnila. — Ni se izrečno pripomnilo, da postanejo knjižice last obdarovanke še le po smrti darovalčevi, ter se na ta namen tudi ne more sklepati iz jasnih okolščin.

Takošna dejanska izročitev knjižic nasprotuje tudi mnenju tožnika in prvega sodnika, da ne vsebujejo okolnosti, za katere so se ponudili dokazi daritve inter vivos, temveč mortis causa, — ker je za poslednjo treba, da se vrši izročitev darovane stvari šele po darovančevi smrti.

Če je pa darovalec izustil prošnjo, da naj hrani župnik knjižice vsaj do njegove smrti, nima to vpliva na svojstvo pogodbe kot daritve inter vivos in sicer ravno tako ne, kakor to, da je prosil zapustnik svojo ženo obdarovanko, naj razdeli denar mej hčeri. Iz teh razlogov potrdila se je višjesodna odločba.

Dr. S.

f) Kako je tolmačiti zadnji stavek §-a 905. obč. drž. zak. — Šega kraja. — Sodnikovo ocenjevanje dokazov ne more biti povod ničnosti pritožbi. — §-i 24. do 26. zak. z dne 16 maja 1874, št. 69. drž. zak.

Okrajno sodišče v Kranjski gori je z rzsodbo z dne 28. novembra 1893, št. 2697 obsodilo toženca, da mora povrniti tožniku s tem povzročeno škodo, da je posekal 4 drevesa, katera se mu niso prodala, v znesku 2 gld. 40 kr., ter povrniti $\frac{1}{26}$ del na 158 gld. 34 kr. odmerjenih stroškov. Višji tožbeni zahtevek (67 gld. 60 kr.) se je zavrnil.

Razlogi.

Obe stranki pripoznata, da je prodal tožnik tožencu les v svojem gozdu parc. 831 kat. obč. Dovje ter da sta se dogovorila, da sme toženec sekati le več kakor 7" debela debela — kakor se samo ob sebi razume — merjeno v prsni višavi. Isto tako je priznано, da se ni določilo niti pri sklepu pogodbe, niti pozneje, naj se li meri po laški ali nemški meri. Tožnik trdi, da je v Mojstrani običajna laška mera in sicer tudi pri kupčiji stoječih dreves, ako se stranki izrečno nista dogovorili na nemško mero. Ta običaj je sicer potrdil tudi izvedenec J. K., na katerega sta se stranki zjediniли tako, da bo njegov izrek veljal polnim dokazom. Toženec pa trdi, da velja v tem slučaju nemška (avstrijska) mera, če se to tudi ni izrečno dogovorilo, — ker je le-ta pravda navadna odškodninska pravda, da je pustil sekati le drevesa, ki so imela najmanj $7\frac{1}{2}$ nemških palcev in več, torej popolnoma po smislu pogodbe. — Tožnik trdi dalje, da je toženec posekal 35 dreves, ki niso imela 7 laških palcev, in zahteva za vsako drevo 2 gld. odškodnine, skupaj torej 70 gld. Ponudil je dokaz po sodnem ogledu, izvedencih in pričah. Rešiti je pred vsem vprašanje: Je-li bilo sekati po nemški ali po laški meri? Ti meri nista jednaki, marveč je 6 laških palcev = $6\frac{1}{2}$ nemških ali avstrijskih, iz česar sledi, da je laški palec za 1 avstrijsko linijo večji, kakor avstrijski. — Tožnik ni navedel niti v tožbi, niti pozneje okolnostij, iz katerih bi izhajalo, da je ta pogodba bila trgovinska, ter da se mora torej tu razsojevati po določenih trgovinskega zakona; — torej se tudi ne more sklicevati na trgovinski običaj (čl. 1. trg. zak. in § 10. obč. drž. zak.), marveč mora veljati po §-u 905. obč. drž. zak. ona mera, katera je na Gorenjskem, osobito v Mojstrani zakonita, to je torej avstrijski oz. nemški palec.

Po sodnem ogledu in izvedencih je dokazano, da 5 debel za časa posekanja ni merilo nad 7 nemških ali avstrijskih palcev; — in gledé teh 5 debel je pripoznal toženec le, da je dal štiri posekati, gledé enega je pa ugovarjal, da je je morda posekal tožnik sam. Sodni ogled je pa dokazal, da ima tožnik v bližini v resnici nako-pičenih nekoliko drv. Tožnikov tast A. K. je dalje pripoznal pri zaslišanji kot priča, da je v zadevnem gozdu podrl dve smreki ter ju razsekal na drva. Torej je v istini dvomljivo, je li pač uprav toženec posekal to peto deblo, in ne marveč A. K. Tožnik ni do-

kazal, da je posekal deblo toženec. Po vsem je dognan dokaz le gledé štirih debel, da je je posekal toženec oz. njegovi delavci. Radi tega mu je plačati odškodnino tudi le za 4 drevesa. Odškodnina za jedno drevo znaša po izreku izvedencev 60 kr., torej skupaj 2 gld. 40 kr.

Pri sodnem ogledu, ki se je vršil kakih pet mesecev po dovršenem sekanji, se je našlo le še malo število debel, ker je je toženec zvozil večinoma uže poprej. Izvedenci so pa izrekli, da se more dokazati debelost le onih posekanih dreves, ki se še nahajajo kot debela na lici mesta. Dva meseca po dovršenem sekanji je pustil sicer res tožnik vsa po točencu posekana, toda uže olupljena debela premeriti po pričah J. J. in B. P., katera potrđita, da sta našla pet ali šest debel, ki so merila manj kakor 6 laških palcev. Po izreku izvedencev pa so po pričah merjena debela, ki so olupljena in nekoliko uže osušena merila 6 laških palcev, za časa posekanja merila pač 7" 3" nemške mere; — debela pa, katera sta priči merili pod šest laških palcev, da niso za časa sekanja imela 7 nemških palcev.

Dokazano je toda le gledé štirih debel, da so se posekala pod mero, ter da se je to zgodilo vsled ukaza toženčevega. — Obsoditi ga je bilo torej moči le na odškodnino 2 gld. 40 kr. (§ 1293., 1294., 1295., 1323. in 1324. obč. drž. zak.). — To navedlo se je, v kolikor velja nemška mera.

A tudi ko bi se smatrala veljavno laška mera, je razsodbo izreči jednako. Izvedenci so našli pri sodnem ogledu le 5 debel, ki niso merila za časa sekanja nad 7 nemških — torej tudi ne 7 laških palcev, in 2 debela, ki takrat nista merila nad 7 laških palcev — torej skupaj le 7 debel, ki za časa sekanja niso merila nad 7 laških palcev. Od teh 7 debel je pa dal — kakor dokazano — posekati nedvomno toženec le štiri. —

Po pričah tožnik ni dokazal ničesar, — še prve polovice ne, ne gledé vprašanja, koliko dreves je posekanih pod mero 7 laških palcev, in tudi ne, da niso o svojem času po pričah merjena drevesa imela v resnici in brezdvomno nad 7 laških palcev. Izpovedbe prič so mej saboj v protislovji ter se ne zlagajo. — Dopolnilna prisega je bila po vsem nemogoča. Glavne prisege pa ponudil ni.

Če je tožnik propal z dokazili, je le sam kriv, ker se ni obrnil pravočasno po smislu §-a 188. o. s. r. na sodišče.

Višje deželno sodišče Graško je z razsodbo z dne 24. januarja 1894, št. 12488 potrdilo in merito to razsodbo, gledé stroškov jo je pa predručilo tako, da se prisodi tožencu $\frac{3}{4}$ njegovih na 94 gld. 78 kr. odmerjenih stroškov — to je v znesku 71 gld. 09 kr. ter polovico stroškov II. stopinje v znesku 9 gld. 63 kr., torej 4 gld. 81 kr.

Razlogi.

Razsodba prvega sodnika se potrdi in merito, oziraje se na zakon in dejanskim razmeram primerne razloge okrajnega sodišča. Pripomni se pa vsled navedeb pritožbe sledeče. Tožnik ne razlaga pravilno v svoji pritožbi zadnjega stavka §-a 905. obč. drž. zak. Ne more biti dvomljivo, da se tu ter v jednaki naredbi v čl. 336. drž. zak. meni le zakonita, po zakonu na kraji izpolnitve veljavna mera in teža. — Seveda smejo stranke tudi prosto določevati, da se bodo ravnale pri svojih pogodbah po drugi meri in teži. — Po obojestranski navedbi povodom dopolnilne razprave se pa tu ni določilo nič takega. Trditve strank pa morejo služiti razsodbi kot temelj le v toliko, kolikor se dotikajo tega — pogodbenega vprašanja; — nikakor pa ne gledé vprašanja, katera teža in mera se mora smatrati merodajno pri dotični pogodbi, če stranki nista ničesar določili. To je zgolj pravno vprašanje. V tem oziru je po navedbi tožnika v Mojstrani običajno, da velja pri pogodbah te vrste laška mera, če se ni določilo izrečno kaj drugega. Taka navada pa ne bi bila običajno pravo, temveč le ponavadna navada dejanskega svojstva, na katero se mora ozir jemati tudi v prometu, ki nima trgovinskega značaja. — Ni se pa doglalo, da velja ta navada v istini, to pa vzlic mnenju po obeh strankah izvedencem izvoljenega moža. — Ni dejanske podlage, da bi se mogel običaj spoznati tako razširjenim in udomačenim, da bi zamogel nadomestovati voljo strank, ako je niso izrekle, enako dispozitivnemu zakonu. — Merodajna mora torej povsem biti le avstrijska (nemška) mera.

Napačna je tudi trditev tožnika, da mora — ako se smatra veljavno le avstrijska zakonita mera — tu obveljati le meterska mera. Po čl. V. zak. z dne 23. julija 1871, št. 16. drž. zak. ex 1872 je le za javni promet prepovedana raba prejšnjih mer in tež od 1. januarja 1876. l. dalje. »Javni promet« pa ni ničesar drugega,

nego obrtni promet, kakor se razvidi iz drugih zakonitih določil in navade govora. Niti tožnik, niti toženec ne pečata se pa z obrtnijo, vsaj ne dá se to posneti iz pravde, v kateri se imenujeta oba posestnika.

Proti apelaciji toženca se pa le omeni, da se ni rešil osebne odgovornosti, da se ne bodo sekalo pod mero, če je ukazal delavcem, da ne smejo sekati dreves, ki te mere nimajo. Ker je tožnik zmagal le z malim odlomkom svoje tožbene zahteve, ter je bila toženčeva branitev torej uspešna, moral se mu je prisoditi primeren del stroškov za zagovor, — ter ker je bila njegova apelacija vsaj gledé stroškov uspešna, je prisoditev polovičnih stroškov apelacije primerna.

Najvišje sodišče pa je z odločbo z dne 28. marcija 1894. št. 7 zavrglo ničnostno in revizijsko pritožbo tožnika, kar se tiče glavne stvari kot nedopustno, o revizijski pritožbi tožnika pa gledé stroškov razveljavilo obe nižjesodni razsodbi ter izreklo, da se stroški 1. in 2. stopinje obeh strank pobotajo, ter da trpi tožnik stroške svoje ničnostne pritožbe.

Razlogi:

Tožnik trdi ničnost višjesodne razsodbe, ker ni višje sodišče smatralo doprinešenim dokaza, da velja v Mojstrani laška mera, če se niso stranke izrečno drugače dogovorile, dasi tudi sta se stranki zjediniili na jednega izvedenca ter dodelili njegovemu izreku moč polnovernosti; — ter ker se je s tem kvarila tudi v sumarnem postopanju veljavna dispozicijska maksima. A sodnikovo ocenjevanje dokazov ni formalni pregrešek, ki bi povzročeval ničnost razsodbe, temveč se more le izpodbijati potom apelacijske odn. revizijske pritožbe. V istini ni torej ničnostna pritožba ničesar drugega, kakor revizijska pritožba, gledé katere velja § 51. sum. pat. Kar se pa tiče razsodila gledé stroškov, ni pritožba tožnika neupravičena, ker je zmagal vsaj deloma, ter ker je toženec zahtevke tožbe sploh izpodbijal; — torej je imel tožnik vsaj deloma povod za tožbo. Dalje se pa tudi ne sme pozabiti, da je bil toženčev zagovor spojen s posebnimi stroški. Pobotanje stroškov se torej najbolje ujema z določbo § a 25. zak. z dne 16. majnika 1874. št. 69. drž. zak. Ker ni imela apelacija za stranki in merito prav nobenega uspeha, o

izreku gledé stroškov pa prav neznamen, ter ker se je pečal poglavitni del ničnostne oz. revizijske pritožbe z glavno stvarjo, — v katerem oziru je bil ta pravni lek nedopusten, je tudi izrek gledé stroškov apelacije in revizije utemeljen v §-ih 25. in 26. l. c.

Dr. S.

Iz upravne prakse.

Kuks in tar. toč. 45, B prist. zak

A kupil je kuks LXI. rudarske družbe L. za 400 gld. — Dotična prošnja za prepis kolekovala se je v smislu lest. III. s pogodbeno pristojbino 2 gld. 50 kr. ter z vlogino pristojbino 50 kr. — S plačilnim nalogom z dne 29. junija 1893. št. 1683 predpisal je c. kr. pristojbinski urad ljubljanski v smislu §ov I., 5., 68., in t. t. 45, B, *lit. a*) ter 43. *k*) p. z. ne samo $\frac{1}{2}\%$ vpisnine s poviškom v znesku 2 gld. 50 kr., temveč je tudi zahteval z odpustom kazni primankljaj koleka za vlogo v znesku 1 gld.

V vloženem rekurzu poudarjalo se je, da so kuksi v smislu §-a 140. rud. zak. in t. t. 57, C *lit. a*) p. z. premičnine; — da se uporablja na dotične kupne pogodbe (§ 1277. obč. drž. zak.) lest. III.; da je vloga istočasno tudi pravna listina, po kateri se vrši prenos kuksa; da govori t. t. 45, B p. z. le o stvarnih pravicah gledé nepremičnin, ter da se konečno t. t. 43, *k*) p. z. tu ne more uporabljati, ker ni knjiga rudarskih družabnikov javna knjiga, ki bi služila nepremičninam.

C. kr. finančno ravnateljstvo ugodilo je rekurzu z odločbo z dne 18. oktobra 1893, št. 15681, kolikor se tiče pristojbine od vloge v znesku 1 gld. Konečno pa je odbilo pritožbo gledé vpisnine 2 gld. 50 kr. sklicevaje se na t. t. 45, B p. z., ne da bi navedlo drugih razlogov.

Tudi proti tej odločbi vložil se je rekurz. Opozarjalo se je na nedoslednost, da se je s tem, da se je odpustil vlogi daljnji kolek 1 gld. ter izreklo zadostnim kolekovanje s 50 kr., uže itak priznalo, da tu ne gre za nepremičnine, ter tudi ne za javne knjige, čemu torej vpisnine?! T. t. 45, B p. z. govori le o drugih stvarnih pravicah, katere se pridobi. Na kuksu so se pa pridobile lastninske,